

LIMBA LATINĂ ȘI NECESITATEA STUDIERII EI ÎN ȘCOALĂ

Începând cu anul școlar viitor, 2018-2019, noul plan cadru de învățământ prevede studierea limbii latine din clasa a VII-a.

Din experiența câștigată de-a lungul timpului, de predare a limbii latine, pot spune că în fiecare an am avut parte de aceleași întrebări de la elevii de clasa a VIII-a: de ce studiem această limbă <<moartă>>? la ce ne trebuie nouă latina? și multe astfel de întrebări, ce e drept, reticente...

În calitate de profesor de limba română, dar și de istorie, mă văd nevoită a explica acestor copii necesitatea studierii acestui obiect aflat în interacțiune cu numeroase obiecte cum sunt: limba română, în primul rând, istoria, geografia, biologia etc

Astfel, încă din prima oră, când vine setul de întrebări cu <<de ce-uri?!>> urmează și un set de răspunsuri, clare, menite a-l lămuri pe tânărul învățacel de ce trebuie să înțeleagă această limbă și să o studieze.

Pentru a înțelege mai bine necesitatea studierii acestei limbi, le prezint elevilor nașterea poporului român și a limbii române, făcându-le conexiunea istorică.

Latinii ca și grecii fac parte din familia indo-europeană, familie răspândită atât în Europa, cât și în Asia. Din aceștia s-au desprins: indo-iranienii, balto-slavii, germanii, celții, grecii și *italioții*.

Cei din urmă, adică italoții, la un moment dat s-au împărțit în două: umbro-sabelinii (samniții, sabinii și umbrii) și *latinii*.

Populațiile latine au ajuns să se stabilească în zona Latium-ului, la vărsarea Tibrului în mare. Roma, la origine, nu a fost decât o cetate, construită pentru apărare contra vecinilor cotropitori. Incursiunile *etruscilor și sabinilor* au amestecat elementele autohtone, cu cele ale populațiilor nou venite. Din uniunea elementelor latine, sabine și etrusce, au rezultat *romanii* ce și-au impus autoritatea în Latium. Se spune că la baza întemeierii Romei au stat două teorii:

1. Prima are legătură cu așa-zisa colonizare a Latium-ului de către troianul Eneas
2. A doua are la bază legenda întemeierii Romei de către latinul Romulus.

Așadar, latina este o limbă indo-europeană care face parte din grupa limbilor italice.

De-a lungul timpului romanii au dus lupte atât pe uscat, cât și pe mare, dând naștere la unul dintre imperiile cele mai de temut, de la vremea respectivă. Astfel, în ținuturile cucerite latina s-a răspândit repede, ajungând în Africa de nord, în Spania, în sudul Galiei, la sudul

Dunării și în multe alte teritorii. Așadar, expansiunea progresivă a Romei îi asigură întâietatea în Italia și apoi răspândirea în toată lumea.

Dacia -teritoriul pe care locuim noi astăzi- odată cucerită de către romani a devenit provincie romană, iar la baza romanizării acesteia au stat: armata, administrația și veteranii.

În timp datorită granițelor mari și datorită atacurilor succesive ale migratorilor, Imperiul Roman se va dezmembra, însă limba latină va continua să fie vorbită în teritoriile cucerite.

După retragerea Aureliană (271-275 p.Chr) din Dacia limba populației romanizate a început să sufere modificări, urmând procesul de transformare a daco-latinei, în română. Conform analizelor istorice procesul de formare a poporului român și a limbii române, s-ar fi încheiat în secolul al VIII-lea, după ce au pătruns slavii în Dacia.

Revenind la întrebarea inițială a elevilor: de ce este necesară studierea limbii latine? le concluzionez, după ce le prezint latura istorică, mai sus amintită, faptul că vocabularul limbii române cuprinde:

* **Un fond moștenit**, adică vocabularul fundamental al limbii române ce reprezintă 10% din totalul vocabularului, în care intră :

- *aproximativ 150 de cuvinte de origine geto-dacă*, cum sunt: căciulă, vatră, grumaz, urdă, țarc etc

- *aproximativ 1000 de cuvinte de origine latină*, caracterizate prin frecvență și stabilitate: apă, fiu, frate, mână, bun etc. Le precizez totodată că am luat din limba latină cuvintele uzuale, absolut indispensabile exprimării, toată morfologia, precum și o parte din sintaxa acesteia.

* **Împrumuturi din alte limbi:**

- *împrumuturi vechi:*

* din greacă: cort, mătase, urgie, lefter etc

* din slavă: apostol, buche, coajă, cnez, drag etc

* din maghiară: belșug, chin, gingaș etc

* din turcă: cafea, dușumea, iaurt, pilaf etc

- *împrumuturi noi* -cuvinte împrumutate începând cu secolul al XVIII-lea

În final, le fac elevilor conexiunea cronologică-istorică și anume că între secolele VIII-VI a.Chr. avusese loc colonizarea greacă din Marea Mediterană, Egee și Neagră.

În prima epocă a fierului se desprinsese ramura geto-dacică din marele neam tracic. Civilizația dacică a fost puternic influențată de colonizarea greacă, ce a atins țărmul Marii Negre în secolul al VIII-lea și a dat naștere la orașele Tomis, Histria și Callatis, apărând împrumuturile din greacă.

La baza formării limbii române au stat: substratul daco-gec, apoi au venit romanii care i-au cucerit și au adăugat stratul latin și începând cu secolele VI-VII p.Chr., Dacia este invadată de populațiile migratoare, printre care erau și slavii, care și-au lăsat amprenta asupra daco-romanilor de la vremea respectivă, dar nu au reușit să-i dizolve, ci dimpotrivă au fost asimilați de autohtoni.

Mai târziu, între secolele XII-XIII p.Chr., maghiarii anihilează structurile autohtone din Transilvania, astfel pătrunzând maghiara, iar prin secolele XIII-XIV apar și împrumuturile turcești datorită conflictelor cu Imperiul Otoman.

În concluzie, studierea limbii latine este extrem de importantă, deoarece fondul lexical al limbii noastre provine din această limbă, iar predarea ei în școală ne permite să facem o abordare interdisciplinară, făcând zilnic trecerea de la gramatica limbii române, la cea a limbii latine.

BIBLIOGRAFIE:

Virgil Matei, *Gramatica limbii latine*, Ed. Scripta, București, 1994

Constantin C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol I, Ed. All, 2015

Ion Popa, Marinela Popa, *Limba română pentru gimnaziu, liceu, bacalaureat și admitere în facultate*, Ed. Niculescu, 2007

Elena Mușetescu, *Manual de limba latină pentru clasa a VIII-a*, Ed. Polirom, 2004

Florentina Sâmișăian, Florin Ioniță, *Limba și literatura română pentru clasa a VIII-a*, ed. Art, 2011

Protopopescu Livia-Mirabela

profesor de limba și literatura română/ istorie

Școala Gimnazială Turcoaia